

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “สื่อโฆษณาสินค้า/บริการ ภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามหานครที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ : ศึกษารัฐมนตรีผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยดำเนินการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานครที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายใต้สถานี
3. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการที่โฆษณาผ่านสื่อภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานคร
4. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับที่มีสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามหานครมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า และบริการ

จากการกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้คือกลุ่มผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชาย และเพศหญิง จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบผสมผสาน (Mix Method Sampling) ใน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกสถานีตัวแทนมาจำนวน 9 สถานี จากจำนวนสถานีรถไฟฟ้ามหานครทั้งสิ้น 18 สถานี ขั้นตอนที่ 2 เลือกวันและเวลา ที่จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง (Quota Sampling) ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดทั้งสิ้น 400 คน แต่ละสถานีจะใช้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ สถานีสีลม สถานีสุขุมวิท สถานีสุนย์วัฒธรรมแห่งประเทศไทย และสถานีหัวขวาง สถานีละ 45 คน สำหรับสถานีสูญย์ประตูน้ำ สถานีศาลาแดง สถานีลาดพร้าว สถานีพหลโยธิน และสถานีกำแพงเพชร สถานีละ 44 คน รวมทั้งสิ้น 9 สถานี เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน การดำเนินการสำรวจข้อมูล เป็นในลักษณะการอภิปรายแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ระยะเวลาเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงเดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน พ.ศ.2550 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอ และสรุปผลในการวิจัย ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window Version 14.0 และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการแยกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความถี่ในการใช้บริการ

รถไฟฟ้ามหานคร พฤติกรรมการเปิดรับ พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ และความคิดเห็น ความสนใจที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้า/บริการ ภายใต้สถานี ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผู้ศึกษาอนามัยเสนอผลสรุปที่ได้จากการศึกษาโดยแบ่งผลที่ได้ออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ผลสรุปการศึกษาวิจัยทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร
2. ผลสรุปการศึกษาวิจัยทางด้านพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครและความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้า/บริการ ภายใต้สถานี ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร
3. ผลสรุปการศึกษาวิจัยทางด้านพฤติกรรมการเปิดรับ และการซื้อสินค้า/บริการ ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร
4. ผลสรุปการทดสอบสมมติฐาน

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร

จากการศึกษาผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 และเพศหญิง จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีอายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 26- 35 ปี ส่วนใหญ่เป็นพนักงาน บริษัทเอกชน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท

2. พฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครและความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้า/บริการ ภายใต้สถานี ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครแบบ นานๆ ครั้ง ถึงร้อยละ 40.3 วัตถุประสงค์ในการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครเพื่อสันทนาการ (ดูหนัง/ช้อปปิ้งตามห้างสรรพสินค้า) มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.0% วัตถุประสงค์ของลงมาคือเพื่อเดินทางไปทำงาน ช่วงเวลาที่ใช้โดยสารรถไฟฟ้ามหานครมากที่สุดคือช่วงเช้าในเวลาเร่งด่วน ตั้งแต่ 06.00 - 09.00 น. และเพื่อเดินทางไปสถานศึกษา ตามลำดับ ทางด้านของความคิดเห็นของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร ที่มีต่อสื่อโฆษณาบนนี้ โดยรวมแล้วอยู่ในระดับเห็นด้วย และข้อที่ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นที่เห็นด้วย

มากที่สุด คือ สื่อโฆษณาสินค้า/บริการมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการติดตั้ง รองลงมาคือ สื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครมีสีสันสวยงาม สะอาดตา และสื่อโฆษณาสินค้า/บริการมีความเหมาะสมกับขนาดและพื้นที่ภายในสถานีรถไฟฟ้ามahan ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีที่ว่าด้วยเรื่อง สื่อโฆษณาสินค้าและบริการสามารถดึงความต้องการในการอยากรถด่องใช้สินค้า/บริการ และในเรื่องของภาพสินค้าและบริการที่ปรากฏภายในสื่อโฆษณาช่วยทำให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อสินค้า/บริการนั้น ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานีในระดับต่ำ

3. พฤติกรรมการเปิดรับ และการซื้อสินค้า/บริการ ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามahanคร

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ให้ความสนใจดูภาพโฆษณาและอ่าน ยี่ห้อสินค้า/บริการ ของสื่อโฆษณาภายในสถานีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมา ดูเนื้อหาภาพโฆษณาสินค้า/ บริการ ดูภาพโฆษณาและอ่าน และข้อความที่มีอยู่ภายในป้ายโฆษณาทั้งหมด ตามลำดับ โดยมีเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้นที่ไม่สนใจดูหรืออ่านเลย สำหรับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahan ของกลุ่มตัวอย่างผลเฉลี่ยโดยรวมมีพฤติกรรม การเปิดรับอยู่ในระดับปานกลางคือมีเฉลี่ย 3.25 โดยชนิดของสื่อโฆษณาและตำแหน่งการติดตั้ง สื่อที่ผู้ใช้บริการมีการเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อโฆษณาขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสติ๊กเกอร์และกล่องไฟอยู่ในชั้นงานเดียวกัน บริเวณผนังบันไดเลื่อนทางเข้า-ออกสถานีรถไฟฟ้ามahan รองลงมาคือ สื่อโฆษณาขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสติ๊กเกอร์และกล่องไฟอยู่ในชั้นงานเดียวกันบริเวณผนังทางเดิน และป้ายกล่องไฟโฆษณาบริเวณผนังทางเดินภายในสถานีรถไฟฟ้ามahan ตามลำดับ สำหรับสื่อและตำแหน่งที่ผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ยการเปิดรับต่ำสุดคือ สติ๊กเกอร์บริเวณเครื่องเก็บตัวโดยสารอัตโนมัติ ในเรื่องของความสนใจที่มีต่องค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อโฆษณาภายในสถานีรถไฟฟ้ามahan นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความสนใจอยู่ค่าประมาณต่ำๆ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahan โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก คือมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.78 โดยองค์ประกอบที่ผู้ใช้บริการมีความสนใจมากที่สุด คือ รูปภาพ รองลงมาคือ ความคิดสร้างสรรค์ และสีสัน ตามลำดับ สำหรับองค์ประกอบของสื่อที่ผู้ใช้บริการสนใจน้อยที่สุด คือ คำขวัญและสโลแกน

ทางด้านของพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า อิทธิพลของสื่อโฆษณาภายในสถานีรถไฟฟ้ามahan ครมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.8 ผู้ที่ตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการที่มีการโฆษณาผ่านสื่อภายใน

สถานีรถไฟฟ้ามahanครส่วนใหญ่แล้วจะเป็นตัวของผู้โดยสารเองที่จะตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการ ขณะที่กลุ่มที่เหลือคือจะมีเพื่อน ญาติพี่น้อง และ สามี/ภรรยา/ลูก เป็นผู้ตัดสินใจ โดยปัจจัยสำคัญที่ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการมากที่สุดคือในเรื่องของคุณภาพสินค้า/บริการ ตามมาด้วยอิทธิพลทางด้านราคา และการลดแลกแจกแถม ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ดังไว้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 4 ข้อคู่ยังกัน คือ

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีความแตกต่างทางลักษณะทาง ประชาราศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanคร แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า มahanครแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanคร แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีความแตกต่างทางลักษณะทาง ประชาราศาสตร์ มีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanครแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า มahanครแตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanคร แตกต่างกัน

ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปผลที่ได้จากการทดสอบดังต่อไปนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 : ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีความแตกต่างทาง ลักษณะทางประชาราศาสตร์มีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้า มahanครแตกต่างกัน พบว่า ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ มีความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 : ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีพฤติกรรมการใช้ บริการรถไฟฟ้ามahanครแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานี รถไฟฟ้ามahanครแตกต่างกัน พบว่า ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีความถี่ในการใช้บริการรถไฟฟ้า มahanครแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ส่วนในเรื่องของช่วงเวลาในการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครของผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างรายคู่ของความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครจำแนกตามช่วงเวลาในการใช้บริการ จึงใช้การเปรียบเทียบพหุคุณด้วยวิธี LSD ผลที่ได้ พบว่า ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanคร ในช่วงเที่ยงวัน (12.01-13.00น.) มีความคิดเห็นที่ดีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครสูงกว่า ผู้ที่ใช้บริการช่วงสาย (09.01-12.00 น.) ช่วงบ่าย (13.01-17.00 น.) และช่วงเย็นเวลาเร่งด่วน (17.01-19.00 น.) ขณะเดียวกันผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครช่วงเข้าในเวลาเร่งด่วน (06.00-09.00น.) มีความคิดเห็นที่ดีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร สูงกว่าผู้ที่ใช้บริการช่วงเย็นเวลาเร่งด่วน (17.01-19.00 น.) ด้วยเช่นกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 : ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีความแตกต่างทางลักษณะประชากรศาสตร์ มีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้า และบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร แตกต่างกัน พบว่า ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ จะมีลักษณะการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครที่แตกต่างกัน ผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนทางด้านอายุ อาร์ชิพ ระดับการศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกันของผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanคร จะมีลักษณะการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 : ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครแตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครแตกต่างกัน พบว่า ความถี่ในการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครของผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม มีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร แตกต่างกัน ผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างรายคู่ของการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครจำแนกตามความถี่ในการใช้บริการ จึงใช้การเปรียบเทียบพหุคุณด้วยวิธี LSD พบว่า ผู้ใช้บริการที่ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanคร 3-4 วันต่อสัปดาห์ มีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร โดยเฉลี่ยสูงกว่า ผู้ใช้บริการที่ใช้บริการนานๆ ครั้ง 1-2 วันต่อเดือน และ 1-2 วันต่อสัปดาห์ ขณะที่ผู้ใช้บริการที่ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanคร 5-6 วันต่อสัปดาห์ มีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้า และบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร โดยเฉลี่ยสูงกว่า ผู้ใช้บริการที่ใช้บริการ 1-2 วันต่อเดือน และ 1-2 วันต่อสัปดาห์

ส่วนในเรื่องของช่วงเวลาในการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม มีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้

เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เช่นกัน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างรายคู่ของการเปิดรับสื่อโฆษณา สินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร จำแนกตามช่วงเวลาในการใช้บริการ จึงใช้การเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธี LSD ผลที่ได้ พบว่า ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanคร ในช่วงเช้า ในเวลาเร่งด่วน (06.00-09.00น.) มีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร โดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่ใช้บริการช่วงสาย (09.01-12.00 น.) ช่วงบ่าย (13.01-17.00 น.) ช่วงเย็นเวลาเร่งด่วน (17.01-19.00 น.) และ ช่วงเย็นเป็นต้นไป (19.01-24.00 น.)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “สื่อโฆษณาสินค้าและบริการ ภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ : ศึกษากรณีผู้โดยสารรถไฟฟ้ามahanคร” โดยผู้ศึกษาต้องการศึกษาเพื่อทราบถึงว่าสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร สามารถสร้างประสิทธิผลให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อขึ้นกับผู้โดยสารบ้างหรือไม่ หากน้อยเพียงใด และสามารถเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อได้หรือไม่ ตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามahanคร
2. พฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanคร และความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานี
3. พฤติกรรมการเปิดรับ และการซื้อสินค้า/บริการ ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามahanคร

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามahanคร

จากการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายจำนวน จำนวน 156 คน และเพศหญิง จำนวน 244 คน ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด มีอายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 26- 35 ปี ซึ่งคนกลุ่มนี้ถือว่าอยู่ในช่วงตอนต้นของการใช้ชีวิตในการทำงาน ส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาทซึ่งมีความคล้ายคลึง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณสัน วิสัยสุข¹ ที่

¹ คณสัน วิสัยสุข, “การเปิดรับ การจดจำ และความคิดเห็น ของผู้ใช้บริการที่มีต่อสื่อโฆษณารถไฟฟ้ามahanคร สายเฉลิมรัชมงคล,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2549).

ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับ การจดจำ และความคิดเห็น ของผู้ใช้บริการที่มีต่อสื่อโฆษณารถไฟฟ้าในนคร สายเฉลิมรัชมงคล ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นชายเท่ากับหญิง มี อายุ 16-25 ปี ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท

ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1 ที่ว่าด้วยผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าในนครที่มีความแตกต่างทางลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้าในนครแตกต่างกัน จากผลการทดสอบพบว่า ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าในนครที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ อารชีพ ระดับ การศึกษา รายได้มีความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้าในครไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะอยู่ในกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 16 - 25 ปี และ 26-35 ปี ซึ่งมีความห่างของช่วงอายุไม่นานนัก อีกทั้งมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท ในระดับเดียวกัน ความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้าในนครที่แสดงออกมาส่วนใหญ่นั้นจึงมีลักษณะคล้ายคลึง และใกล้เคียงกันมาก ไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก แต่ถ้าเรานำเอากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเสียงส่วนใหญ่คือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 16 - 25 ปี และ 26-35 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีระดับการศึกษาขั้นปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ไปเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มน้อย ที่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี และ 46 ปี ขึ้นไป ทั้งที่มีอาชีพและไม่มีอาชีพ อาทิ เช่น กลุ่มนักเรียน / นิสิต / นักศึกษา กลุ่ม ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ กลุ่มเจ้าของกิจการ และกลุ่มอาชีพอิสระ ผู้ว่างงาน ระดับความรู้การศึกษาที่แตกต่างกัน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่มีความแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาภายในสถานีรถไฟฟ้าในนครที่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวความคิดที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์² ที่ว่า ด้วยผู้รับสารแต่ละคนมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ผู้รับสารที่เป็นมวลชนคือจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่ม การที่ผู้รับสารมีคุณสมบัติที่เหมือนกัน จะมีความคล้ายคลึงกัน ต้องอาศัยคุณสมบัติที่นำมาใช้ในการจัดกลุ่มและเป็นคุณสมบัติที่มองเห็นได้จากภายนอก เรียกว่า คุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรทางด้านลักษณะทางประชากรที่สำคัญที่นิยมนำมาศึกษาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภค คือ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจ และผลจากการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 3 ที่ว่าด้วยเรื่องของผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าในนครที่มีความแตกต่างทางลักษณะทางประชากรศาสตร์จะมีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้าในนคร

²De Fleur, Melvin L., Theories of Mass Communication, 2nd ed. (New York: David McKay Company Inc., 1970), pp. 122-124.

แตกต่างกัน ผลที่ได้คือผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครที่มีเพศความแตกต่างกันการเปิดรับสื่อโฆษณา ลินค์และบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครจะมีความแตกต่างกัน จากการวิจัยทางนิเทศศาสตร์ ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมักจะถูกโน้มน้าวใจได้ง่ายกว่าผู้ชายและมักเผยแพร่ความคิดเห็นที่ได้รับการชู ในนั้นให้ผู้อื่นต่อไปอีกด้วย นอกจากนี้ เพศหญิงมีแนวโน้มและความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสาร มากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารนั้นด้วย (Goldhabors Wilo and Yates อ้างถึงใน สมควร เจริญสุข,2539,น.21 ซึ่งผลจากการสำรวจวิจัยกลุ่มตัวอย่าง เพศ หญิงมีอัตราส่วนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณาที่ได้จึงเบี่ยงเบนไป ทางด้านของเพศหญิงมากกว่า ผลที่ได้จึงมีลักษณะของพฤติกรรมเปิดรับที่แตกต่างกัน ส่วนทางด้าน อายุ อาร์พ ระดับการศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างจะมีลักษณะการเปิดรับ สื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครไม่แตกต่างกันทั้งนี้เกิดจากการ สำรวจวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 16 - 25 ปี และ 26-35 ปี ซึ่งมีความห่าง ของช่วงอายุไม่นานนัก อีกทั้งมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท ในระดับเดียวกัน พฤติกรรมการเปิดรับจึงไม่แตกต่างกัน มากนัก และมีลักษณะที่ใกล้เคียงและคล้ายคลึงกันมาก

2. พฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanคร และความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้า/บริการ ภายในสถานี

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความถี่ในการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครแบบ นานๆ ครั้ง ซึ่งจากการสำรวจภาคสนามผู้โดยสาร ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ โดยสารรถไฟฟ้ามahanครที่ส่งผลต่อความถี่ในการใช้บริการว่า เส้นทางการเดินรถของรถไฟฟ้ามahanครยังไม่ครอบคลุมทั่วทั้งกรุงเทพฯ อีกทั้งไม่มีบริการรับส่ง ให้กับผู้โดยสาร เมื่อนอกกับที่ทาง BTS มีไว้บริการ และเมื่อผู้โดยสารเดินทางเข้าเพื่อใช้บริการ เกิด ความสับสน เดินเข้าสู่ชานชาลาไม่ถูกเนื่องจากภายในสถานีเป็นพื้นที่กว้าง ลูกศรหรือป้ายบอกทางน้อย อีกทั้งบางสถานีไม่ค่อยมีผู้คนใช้บริการ ผู้โดยสารบางท่านจึงเกิดความกลัวไม่กล้าที่จะใช้บริการ เพียงลำพัง วัตถุประสงค์ในการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครจึงเป็นไปเพื่อสันทนาการ (ดูหนัง/ช้อปปิ้ง ตามห้างสรรพสินค้า) มากที่สุด ส่วนวัตถุประสงค์ของลงมาคือเพื่อเดินทางไปทำงาน ช่วงเวลาที่ใช้ โดยสารรถไฟฟ้ามahanครมากที่สุดคือช่วงเช้าในเวลาเร่งด่วน ตั้งแต่ 06.00 - 09.00 น. ทางด้านของ ความคิดเห็นของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามahanครที่มีต่อสื่อโฆษณาบนนี้โดยรวมแล้วอยู่ในระดับเห็นด้วย และข้อที่ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ สื่อโฆษณาสินค้า/บริการมีความเป็น ระเบียบเรียบร้อยในการติดตั้ง รองลงมาคือ สื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร

มีสิ่งส่วนบุคคล สะดูดตา และสื่อโฆษณาสินค้า/บริการ มีความหมายสมกับขนาดและพื้นที่ภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานคร ตามลำดับ สำหรับในเรื่องของความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีที่ว่าด้วยเรื่อง สื่อโฆษณาสินค้าและบริการสามารถกระตุ้นความต้องการในการอยากรถคล่องใช้สินค้า/บริการ และ ในเรื่องของภาพสินค้าและบริการที่ปรากฏภายในสื่อโฆษณาช่วยทำให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อสินค้า/บริการ นั้นผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีใจได้เห็นสื่อโฆษณาภายในสถานีจะมีความคิดเห็นในเรื่องของตำแหน่ง เรื่องของภาพและองค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ภายในสื่อโฆษณา มากกว่าที่จะนำมายังในเรื่องผลที่จะกระทบต่อผลิตภัณฑ์ของสินค้า/บริการ อีกทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการอยากรถคล่องใช้สินค้านั้น ผลกระทบจากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยในเรื่องของคุณภาพสินค้าและบริการจะเป็นปัจจัยหลักที่จะใช้เป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจที่จะสร้างความอยากรถคล่องสินค้า อย่างที่จะซื้อสินค้าและบริการ และจากการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 2 ที่ว่าด้วยเรื่องของผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครที่มีพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกัน ผลกระทบพบว่าผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครที่มีความดีในการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานครไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเป็นผู้ที่เคยพบเห็นสื่อโฆษณาภายในสถานีมาแล้วทั้งสิ้น สื่อโฆษณาภายในสถานีก็มิได้เปลี่ยนรูปแบบหรือลักษณะของตัวสื่อโฆษณาลงมากนัก ความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาจึงไม่ต่างกัน และมีความใกล้เคียงกันมาก อีกทั้งผลกระทบจากการสำรวจวิจัยกลุ่มตัวอย่างจะมีรูปแบบการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครส่วนใหญ่แบบนานๆ ครั้ง ผลที่ได้จะเบี่ยงเบนไปในทิศทางเดียวกัน เพราะถ้ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้บริการบ่อยมากขึ้น จำนวนการเห็นสื่อโฆษณาสินค้าและบริการก็จะเพิ่มมากขึ้น สามารถที่จะแสดงมีความคิดเห็นได้มากขึ้น เพราะเห็นบ่อยจนเกิดการสังเกต และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นออกมาก แต่ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้บริการแบบนานๆ ครั้ง จำนวนการเห็นสื่อโฆษณาจะลดลงตามไปด้วย ลักษณะต่อความคิดเห็น เพราะกลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยได้เห็นสื่อโฆษณาจึงไม่รู้ว่าจะแสดงความคิดเห็นออกมากในรูปแบบใด ก็จะเกิดความแตกต่างกันทางด้านความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาภายในสถานี ส่วนในเรื่องของช่วงเวลาในการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้พบว่า ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครในช่วงเที่ยงวัน (12.01-13.00น.) มีความคิดเห็นที่ดีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานครสูงกว่า ผู้ที่ใช้บริการช่วงสาย (09.01-12.00 น.) ช่วงบ่าย (13.01-17.00 น.) และช่วงเย็นเวลาเร่งด่วน (17.01-19.00 น.) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ไม่ต้องเร่งรีบมีเวลาที่จะคุ้มและพิจารณาสื่อโฆษณามากกว่า เพราะไม่ได้อยู่ในช่วงเวลาทำงาน เป็นช่วงพักกลางวันที่พนักงานส่วนใหญ่พักผ่อนหลังจากทำงานมาแล้วในช่วงเช้า

ขณะเดียวกันผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามahanครช่วงเช้าในเวลาเร่งด่วน (06.00-09.00น.) มีความคิดเห็นที่ติดต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครสูงกว่าผู้ที่ใช้บริการช่วงเย็นเวลาเร่งด่วน (17.01-19.00 น.) เนื่องจากช่วงเย็นหลังจากที่ทำงานมาแล้วทั้งวันเกิดความเหนื่อยล้าจึงต้องการไปถึงจุดหมายคือการพักผ่อน เดินทางให้ถึงบ้านโดยเร็ว หรือมีนัดหมายอื่นๆ จึงไม่มีเวลาที่จะสนใจมองหรืออ่านข้อความภายในสื่อโฆษณาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการเลือกสรรสิ่งที่ได้รับรู้ของศูกร เสรีรัตน์³ ที่กล่าวว่า บุคคลจะมีการเลือกสรรต่อตัวกระตุ้นที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยอาจมองทางางสิ่งบางอย่างบางขณะ และไม่สนใจสิ่งอื่นๆ เลย หากกลุ่มตัวอย่างไม่เปิดรับ หรือไม่สนใจสารและมีความถี่ในการใช้บริการที่แตกต่างกัน ก็อาจจะส่งผลให้การเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลอีกด้วย

3. พฤติกรรมการเปิดรับ และการซื้อสินค้า/บริการ ของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามahanคร

ในเรื่องของการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีของกลุ่มตัวอย่างนี้ พบว่า ผู้โดยสารส่วนใหญ่ให้ความสนใจจะคุยกับโฆษณาและอ่านยี่ห้อ สินค้า/บริการ ของสื่อโฆษณาภายในสถานี พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanครของกลุ่มตัวอย่าง สื่อโฆษณาและตำแหน่งการติดตั้งสื่อที่ผู้ใช้บริการมีการเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อโฆษณาขนาดใหญ่ ที่ประกอบด้วยสติ๊กเกอร์และกล่องไฟอยู่ในชิ้นงานเดียวกันติดตั้งบริเวณหน้าบันไดเลื่อนทางเข้า-ออกสถานีรถไฟฟ้ามahanคร สำหรับสื่อโฆษณาและตำแหน่งที่ตั้งอื่นๆ อาทิเช่น ป้ายกล่องไฟโฆษณา บริเวณหน้าบันไดเลื่อนทางเดินภายในสถานีรถไฟฟ้ามahanคร ป้ายกล่องไฟโฆษณาบริเวณหน้าบันไดเลื่อนทางเข้า-ออกสถานีรถไฟฟ้ามahanคร สติ๊กเกอร์บริเวณเสาชานชาลา (Platform) สติ๊กเกอร์บริเวณหน้าชานชาลา สติ๊กเกอร์บริเวณชานชาลา (Platform) สติ๊กเกอร์บริเวณหน้าชานชาลา สถานีรถไฟฟ้ามahanคร สติ๊กเกอร์บริเวณลิฟต์ โดยสารชั้น-ลงภายในรถไฟฟ้ามahanคร และสติ๊กเกอร์บริเวณเครื่องเก็บตัวโดยสารอัตโนมัติ ที่ผู้ใช้บริการที่มีการเปิดรับค่อนข้างต่ำนั้น ถึงแม้ว่าตัวสื่อโฆษณาจะติดตั้งอยู่ในจุดที่มีผู้คนสัญจรไปมาอยู่ก็จริง แต่ก็มีผลเสียตรงเนื่องจากผู้โดยสารจะต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การให้ความสนใจ หยุดคุยสื่อโฆษณาอย่างจริงจังจึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งเมื่อคุยถึงตำแหน่งพิจารณาถึงตำแหน่งที่จุดติดตั้งสื่อโฆษณาขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสติ๊กเกอร์และกล่องไฟอยู่ในชิ้นงานเดียวกันติดตั้งบริเวณหน้าบันไดเลื่อนทางเข้า-ออก ที่ผู้โดยสารจะต้องเดินทางเข้าสู่ตัวสถานีได้จะต้องใช้บันไดเลื่อน

³ศูกร เสรีรัตน์, พฤติกรรมผู้บุกรุก (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ.อาร์.บิชิเนส เพรส จำกัด, 2544), น. 150.

ฉะนั้นพฤติกรรมของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เมื่อใช้บันไดเลื่อนจึงมีลักษณะที่ยืนอยู่บนบันไดเลื่อนมากกว่าที่จะเคลื่อนไหวไปมา จึงมีโอกาสที่จะเห็นและพิจารณาสื่อโฆษณามากกว่าจุดที่ตั้งอื่นๆ อีกทั้งตัวของสื่อโฆษณาองก์อยู่ในระดับสายตา ใกล้ชิดกับตัวของผู้โดยสาร ส่วนในเรื่องของความสนใจที่มีต่อองค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อโฆษณาภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานครนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับองค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายนอกสถานี รถไฟฟ้ามหานคร โดยองค์ประกอบที่ผู้ใช้บริการมีความสนใจมากที่สุด คือ รูปภาพ รองลงมาคือ ความคิดสร้างสรรค์ และสีสัน ตามลำดับ สำหรับองค์ประกอบของสื่อที่ผู้ใช้บริการสนใจอยู่ที่สุดคือ คำขวัญและโลโกen การศึกษาวิจัยในเรื่องของพฤติกรรมการเปิดรับมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีความหลากหลาย แตกต่างกัน การเปิดรับของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันออกไป และจะส่งผลต่อเนื่องไปสู่พฤติกรรมอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นในเวลาต่อมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัสแซล⁴ (Assael) ที่กล่าวว่า การเปิดรับ (Exposure) คือ การที่ประสาทสัมผัสของผู้บริโภค ในที่นี้หมายถึง การเห็น การได้ยิน การสัมผัส และการได้ยิน การสัมผัส และการได้กลิ่น ถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า โดยที่ผู้บริโภคจะเป็นผู้เลือกสรรเองว่าสิ่งเร้าใดที่ตรงกับความต้องการของตน และผู้บริโภคจะหลีกเดี่ยงการเปิดรับในสิ่งเร้าที่ตนเองไม่สนใจ และเห็นว่าไม่สำคัญ หากผู้บริโภคเลือกกระบวนการเปิดรับก็จะเกิดขึ้น ทั้งนี้การเปิดรับจะมีความความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการรับสารด้วย โดยที่ความสนใจ (Interest) และความเกี่ยวข้อง (Involvement) ของผู้บริโภคกับสิ่งเร้าจะสะท้อนออกมายังความตั้งใจ (Attention) ที่ผู้บริโภคจะมีแก่สิ่งเร้านั้น

และจากผลการทดสอบสมมติฐานทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับของกลุ่มตัวอย่างขึ้นมาอีก โดยผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานในหัวข้อที่ 4 ที่ว่าด้วยผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครที่มีพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกันจะมีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายนอกสถานีรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกัน ผลจากการทดสอบพบว่า ความถี่ในการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครของผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่มนีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายนอกสถานีรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกัน เพราะถ้ากลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ที่ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครบ่อย จำนวนการเห็นสื่อโฆษณาภายนอกสถานี ก็จะเห็นได้บ่อยครั้ง มากกว่าผู้ที่ไม่ค่อยได้ใช้ หรือใช้บริการแบบนานๆ ที่ จำนวนการเห็นสื่อโฆษณาภายนอกสถานีก็จะลดน้อยลงตามไปด้วย ส่วนในเรื่องของช่วงเวลาในการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่มนีการเปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายนอกสถานีรถไฟฟ้ามหานครแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครในช่วงช่วงเช้าในเวลาเร่งด่วน (06.00-09.00น.) มีการ

⁴ Assael, H., Consumer Behavior and Marketing Action, 6th Edition (New York :

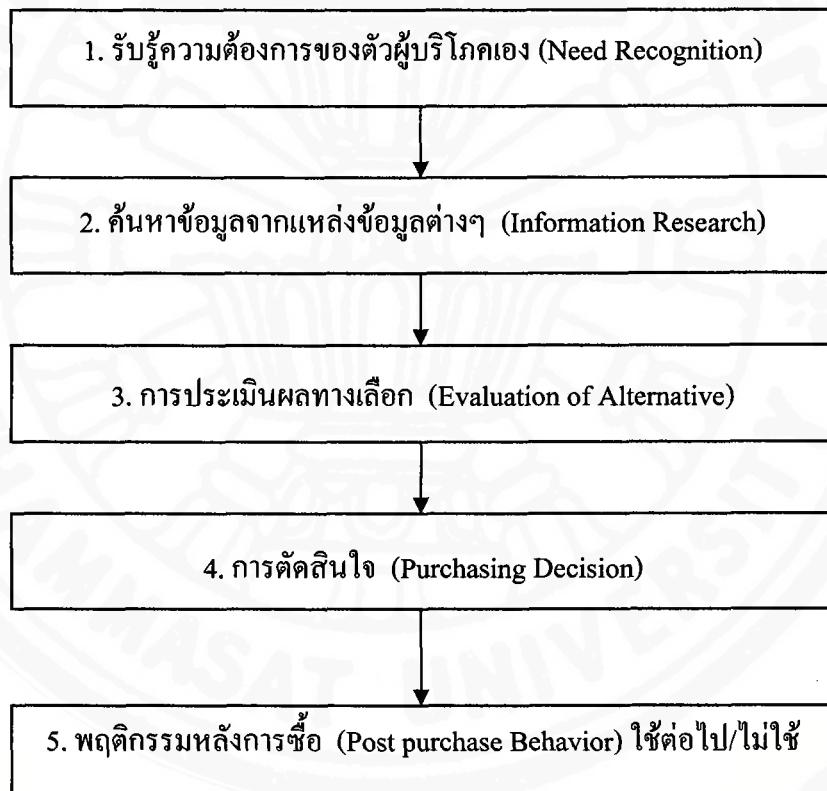
South-Western College Publishing, 1998), pp. 218-224.

เปิดรับสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanak โดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่ใช้บริการช่วงสาย (09.01-12.00 n.) ช่วงบ่าย (13.01-17.00 n.) ช่วงเย็นเวลาเร่งด่วน (17.01-19.00 n.) และช่วงเย็น เป็นต้นไป (19.01-24.00 n.) ทั้งนี้เนื่องจากช่วงเข้าเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เป็นพนักงาน บริษัทเอกชน มักจะใช้วิธีการเดินทางโดยสารด้วยรถไฟฟ้ามahanak เพื่อหลีกหนีการจราจรที่ติดขัด และนำไปสู่จุดมุ่งหมายคือที่ทำงานโดยเร็วที่สุด ดังนั้นจำนวนการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanakของประชาชนจึงมีจำนวนมาก การที่จะดูสื่อโฆษณาสินค้าและบริการที่รายล้อมอยู่โดยรอบสถานีย่อม เป็นไปได้สูง เพราะสื่อโฆษณาส่วนใหญ่แล้วจะติดตั้งอยู่ในบริเวณจุดที่ผู้โดยสารต้องเดินผ่าน หรือ จุดสายตาที่สามารถที่จะมองเห็นแนวโน้มของการเปิดรับสื่อโฆษณาอยู่มีเป็นไปได้มากกว่าช่วงสาย (09.01-12.00n.) และช่วงบ่าย (13.01-17.00n.) ที่จำนวนผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงเวลาของ การทำงานอยู่ ช่วงเย็นเวลาเร่งด่วน (17.01-19.00 n.) และช่วงเย็นเป็นต้นไป (19.01-24.00n.) ที่ ผู้ใช้บริการบางส่วนอาจจะเลือกวิธีการเดินทางในอีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่ใช้วิธีการเดินทางโดยสาร ด้วยรถไฟฟ้ามahanak เนื่องจากผ่านพ้นเวลาที่เร่งรีบมาแล้ว ติดงาน หรืออาจจะมีภารกิจอื่นๆ อยู่ที่ ไม่สะดวกต่อการใช้บริการรถไฟฟ้ามahanak เช่นอาจจะเปลี่ยนวิธีการเดินทางด้วยรถยนต์ของเพื่อน ญาติพี่น้อง หรือรถสาธารณะอื่นๆ การเปิดรับสื่อโฆษณาจึงต่ำกว่าผู้โดยสารที่เดินทางในช่วงเข้าใน เวลาเร่งด่วน (06.00-09.00n.)

ทางด้านของพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อิทธิพลของ สื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้ามahanak มีส่วนช่วยต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า และบริการบ้างแต่ก็ไม่ใช่เป็นเหตุผลหลักที่ผู้ใช้บริการใช้เป็นปัจจัยสำคัญของการตัดสินใจซื้อ ซึ่ง น่าจะมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดของสื่อโฆษณาที่ไม่สามารถให้รายละเอียดที่มากและซับซ้อนเกินไปได้ ข้อมูลที่ได้มากจากการโฆษณาผ่านทางสื่อรถไฟฟ้ามahanak จึงไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจซื้อ ดังนั้น ผู้โดยสารจึงหันมาให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพของสินค้า/บริการเนื่องจากตัวของสินค้าและ บริการบานะนิดผ่านการรับรอง ทดสอบแล้วจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ หรือตัวของพรีเซ็นเตอร์ที่มี ชื่อเสียงก็มีส่วนช่วยในการรับรองเรื่องคุณภาพของสินค้าและบริการ จึงทำให้ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ การตัดสินใจซื้อมากที่สุด จึงเป็นเรื่องของคุณภาพสินค้า/บริการ ตามมาตรฐานอิทธิพลทางด้านราคา และการลดแลกแจกแถม ส่วนผู้ที่ตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการที่มีการโฆษณาผ่านสื่อภายใต้สถานี รถไฟฟ้ามahanak ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นตัวของผู้โดยสารเองที่จะตัดสินใจซื้อ ซึ่งจากแนวคิดในเรื่องของ พฤติกรรมผู้บริโภคทำให้เราสามารถเข้าใจถึงขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ ก่อนที่จะมาถึงขั้นตอน ของการตัดสินใจซื้อ โดยจะต้องผ่านกระบวนการยึดยาวยาหลายขั้นตอน เริ่มด้วยการตรวจสอบหาข้อมูล ก่อนกับผลิตภัณฑ์ที่จะซื้อย่างกว้างขวางแล้วนำมาเปรียบเทียบหาข้อดีข้อเสียแล่ตรองผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากก่อนตัดสินใจซื้อในขั้นสุดท้าย แต่ในการซื้อผลิตภัณฑ์และบริการบานะนิด

การตัดสินใจซื้ออาจทำได้รวดเร็วเกือบจะทันทีภายหลังจากที่ได้เห็นผลิตภัณฑ์นั้น ตัวอย่างเช่น การซื้อผลิตภัณฑ์ที่ลดราคาที่วางขายอยู่ในร้าน สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของการกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยคอลล์แลอร์ และ อาร์มสตรอง⁶ (Kotler and Armstrong) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะต้องประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้คือ

ภาพที่ 5.1
กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยคอลล์แลอร์ และ อาร์มสตรอง

⁶Kotler, and Armstrong, The making and marketing of professionals into celebrities, (New York: NTC Business Book, 1997), p. 158.

นอกจากนั้นแล้วยังมีความสอดคล้อง และมีผลสรุปงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับผลงานศึกษาวิจัยของพลูพัทธ์ ชัยพุกษ์เจริญ⁷ ที่ศึกษาถึงเรื่อง “พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อข้าวสารบรรจุถุงขนาด 5 กิโลกรัม ตรา นาบุญครอง” ของกลุ่มแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครกับการสื่อสารทางการตลาดของบริษัท ปทุม ไรมิล แอนด์ แกรนารี จำกัด (มหาชน) ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับลักษณะของสื่อต่างๆ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คำวัญหรือคำโฆษณา ตราสินค้า ภาพโฆษณา นำเสนอ การเสนอข้อมูลข้อบ่งบอก แลกเปลี่ยนความต้องการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักข้าวสารบรรจุถุงจากพนักงานขาย และกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ราคาของสินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ราคากับคุณภาพสินค้าและไม่แพงเกินไป และเมื่อพิจารณาในหัวข้ออย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ นี้ด้วย คือ การจัดเรียงสินค้าที่ทำให้เห็นได้ง่ายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ทำเลที่ตั้งสถานที่จำหน่ายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า การโฆษณาสินค้าทางสื่อต่างๆ เป็นต้น

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้พบว่า ความรูปแบบการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครเป็นแบบนานๆ ครั้ง เนื่องจากเส้นทางการเดินรถของรถไฟฟ้ามหานครยังไม่ครอบคลุมทั่วทั้งกรุงเทพฯ อีกทั้งไม่มีบริการรถรับส่งให้กับผู้โดยสาร เมื่อกลับที่ทาง BTS มีไว้บริการ และเมื่อผู้โดยสารเดินทางเข้าเพื่อใช้บริการ เกิดความสับสน เดินเข้าสู่ชานชาลาไม่ถูก เนื่องจากภายในสถานีเป็นพื้นที่กว้าง ลูกศรหรือป้ายบอกทางน้อย อีกทั้งบางสถานีไม่ค่อยมีผู้คนใช้บริการ ผู้โดยสารบางท่านจึงเกิดความกลัวไม่กล้าที่จะใช้บริการเพียงลำพัง วัตถุประสงค์ในการใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครจึงเป็นไปเพื่อสันทนาการ (ดูหนัง/ช้อปปิ้งตามห้างสรรพสินค้า) วัตถุประสงค์ของลงมาคือเพื่อเดินทางไปทำงาน ช่วงเวลาที่ใช้โดยสารรถไฟฟ้ามหานครมากที่สุดคือช่วงเช้าในเวลาเร่งด่วน ตั้งแต่ 06.00 - 09.00 น. ทางด้านของความคิดเห็นของผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานครที่มีต่อสื่อโฆษณาบนโถymana รวมแล้วอยู่ในระดับเห็นด้วยว่า สื่อโฆษณาสินค้า/บริการมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการติดตั้ง รองลงมาคือ สื่อโฆษณาสินค้า/บริการภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานครมีสีสันสวยงาม สะดูดตา และสื่อโฆษณาสินค้า/บริการมีความหมายสนับหนาด้วยพื้นที่ภายในสถานีรถไฟฟ้ามหานคร ตามลำดับ สำหรับในเรื่องของความคิดเห็นที่มีต่อสื่อโฆษณาสินค้าและบริการภายในสถานีผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เมื่อได้เห็นสื่อโฆษณาภายในสถานีจะมีความคิดเห็นในเรื่องของตำแหน่ง เรื่องของภาพและองค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ภายใต้สื่อ

⁷ พลูพัทธ์ ชัยพุกษ์เจริญ, “ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อข้าวสารบรรจุถุงขนาด 5 กิโลกรัม ตรา “นาบุญครอง” ของกลุ่มแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครกับการสื่อสารทางการตลาดของบริษัท ปทุม ไรมิล แอนด์ แกรนารี จำกัด (มหาชน),” (รายงานโครงการเฉพาะบุคคล มหาบัณฑิต คณวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), น. บทคัดย่อ.

โภชนา มากกว่าที่จะนำมายกถือในเรื่องผลที่จะกระทบต่อผลิตภัณฑ์ของสินค้า/บริการ การเปิดรับ สื่อโภชนาสินค้าและบริการภายใต้สถานีส่วนใหญ่จะให้ความสนใจภาพโภชนาและอ่านยิ่ห้อ สินค้า/บริการ สื่อโภชนาและดำเนินการติดตั้งสื่อที่ผู้ใช้บริการมีการเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อโภชนาขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสติ๊กเกอร์และกล่องไฟอยู่ในชิ้นงานเดียวกันติดตั้งบริเวณหนังบันไดเดื่อนทางเข้าออกสถานีรถไฟฟ้านานคร ส่วนในเรื่องของความสนใจที่มีต่องค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ใน สื่อโภชนาสินค้า/บริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้านานคร ผู้ใช้บริการให้ความสนใจมากที่สุดในเรื่องของ รูปภาพ เพราะสามารถมองเห็นได้ง่าย และชัดเจน ปัจจัยในเรื่องของคุณภาพส่งผลต่อการอยากรู้ที่จะทดลองใช้สินค้า การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ส่วนอิทธิพลของสื่อโภชนาสินค้าและ บริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้านานครมีส่วนช่วยต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากการข้อจำกัดของสื่อโภชนาที่ไม่สามารถให้รายละเอียดที่มากและซับซ้อนเกินไปได้ ข้อมูลที่ได้มาจากการโภชนา ผ่านทางสื่อรถไฟฟ้านานครจึงไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจซื้อ ส่วนการตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการ ตัวของผู้โดยสารจะเป็นผู้ตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในเรื่อง “สื่อโภชนาสินค้า/บริการภายใต้สถานีรถไฟฟ้านานครที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ :ศึกษากรณีผู้โดยสารรถไฟฟ้านานคร” มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ควรพัฒนาและปรับปรุงสื่อโภชนาสินค้าและบริการ ภายใต้สถานีให้มีความน่าสนใจ และดึงดูดผู้โดยสารให้มากกว่าเดิม พัฒนาในจุดของที่ผู้โดยสารมีความสนใจมากที่สุดให้ดียิ่งขึ้น และปรับปรุงในจุดที่ผู้โดยสารให้ความสนใจน้อยให้เกิดความดึงดูดความน่าสนใจให้มากขึ้นกว่าเดิม ในเรื่องขององค์ประกอบที่ปรากฏอยู่ในสื่อโภชนาที่เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ควรพัฒนาให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในเรื่องของ รูปภาพ มากที่สุด รองลงมาคือเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ของชิ้นงานโภชนา และสีสันของภาพภายใต้โภชนา ที่ควรพัฒนาการนำเสนอให้สามารถดึงดูดใจแก่ผู้พบเห็นให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลไปสู่การเปิดรับ การ จดจำ สร้างทัศนคติและความคิดเห็นที่ดีให้เกิดขึ้นในใจของผู้โดยสารรถไฟฟ้านานคร

2. ในเรื่องของกฎระเบียบ ข้อบังคับของทางบริษัทรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) หรือ “BMCL” ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ และวัสดุต่างๆ ที่สามารถนำเข้าภายในสถานีได้นั้น ควรที่จะมีข้อปฏิบัติที่สามารถอธิบายต่อการสร้างสรรค์ชิ้นงานสื่อโภชนาภายใต้สถานี ทั้งนี้เนื่องจากกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เน้นในเรื่องของมาตรฐานความปลอดภัยของผู้โดยสารเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด

จึงทำให้ขึ้นตอนในการขอพิจารณาเรื่องวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับสื่อโฆษณาภายในสถานีค่อนข้างยุ่งยากและใช้เวลาในการพิจารณานาน การที่จะต้องการนำเสนอขึ้นงานสื่อโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ให้กับผู้โดยสารได้เห็นสื่อโฆษณาสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ๆ จึงค่อนข้างเป็นไปได้ยากกว่าสื่อโฆษณาสินค้าและบริการทางระบบรถไฟฟ้าของ BTS ที่มีรูปแบบการนำเสนอของสื่อโฆษณาได้อย่างหลากหลาย สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ร่วมกับสื่อโฆษณาทำให้เกิดความสนใจกับผู้โดยสาร ได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากทางรถไฟฟ้า BTS มีระบบการจัดการบริหารงานโดยเอกสารซึ่งขึ้นตอนในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ค่อนข้างรวดเร็วและไม่ต้องผ่านขั้นตอนใดๆ มากมายนัก ซึ่งต่างจากระบบการจัดการบริหารงานของรถไฟฟ้ามหานคร ที่มีขั้นตอนและระบบการทำงานค่อนข้างซับซ้อน หลายขั้นตอน ดังนั้นรูปแบบการนำเสนอสื่อโฆษณาสินค้าและบริการของสถานีรถไฟฟ้ามหานครจึงค่อนข้างช้า และต้องใช้เวลานานกว่าที่จะสามารถผลักดันผลงานสื่อโฆษณาให้ปรากฏสู่สายตาผู้โดยสารได้

3. น่าจะมีการนำเสนอสื่อโฆษณาในรูปแบบ Multimedia หรือ 3 มิติ เข้ามาใช้กับงานสื่อโฆษณา ภาพที่ประกอบอยู่ในสื่อโฆษณาสามารถเคลื่อนไหวได้ มีเสียงประกอบ เพื่อศึกษาเรียกร้องความสนใจผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานครให้มากยิ่งขึ้น หรือนำภาพแบบ LCD เข้ามาใช้ในการนำเสนองานโฆษณาสินค้าและบริการตามจุดต่างๆ ที่มีผู้โดยสารเดินผ่านภายในสถานี เช่น ทางเข้า-ออก สถานี ชั้นชานชาลาที่จะเข้าสู่บวนรถ รวมทั้งการนำภาพแบบLCDขนาดที่ย่อม ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภายในบวนรถเข้ามาใช้ในการนำเสนองานโฆษณาสินค้าและบริการด้วย เพื่อเพิ่มความน่าดึงดูดใจ ความน่าสนใจให้เกิดกับสื่อโฆษณามากยิ่งขึ้น และลดความน่าเบื่อ ความจำเจในรูปแบบการเดินทางโดยสารคัวยรถไฟฟ้ามหานคร ของผู้โดยสารให้ลดน้อยลง

4. นำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในเรื่องของความสนใจองค์ประกอบที่ปรากฏอยู่ในสื่อโฆษณา มาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาสื่อให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดสายตาผู้โดยสารให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

- การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) หรือ สัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group) โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครอยู่เป็นประจำ เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครอยู่เป็นประจำจะสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ดีกว่า ความคิดเห็นที่ได้มาเชื่อถือได้ มากกว่าผู้ที่ใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครแบบนานๆ ครั้ง

2. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงความต้องการของบริษัทเอกชนซึ่งว่าต้องการให้พิเศษทางของสื่อโฆษณาออกมานในพิเศษทางใด รูปแบบ ลักษณะของสื่อที่จะใช้สื่อสารกับผู้บริโภค ที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น
3. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงสาร หรือรูปแบบของสื่อโฆษณาสินค้า/บริการ ในรูปแบบใดที่จะสร้างความจำจำให้เกิดขึ้นกับผู้โดยสารรถไฟฟ้ามหานคร และนำไปสู่ พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อในที่สุด
4. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรจะมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเรื่องของความคิดเห็น ของผู้โดยสารที่มีต่อสื่อโฆษณา พฤติกรรมการใช้บริการ การเปิดรับ จำกัด และพฤติกรรมการ ตัดสินใจซื้อระหว่างสื่อโฆษณาทางรถไฟฟ้ามหานคร กับ สื่อโฆษณารถไฟฟ้า BTS. ว่ามีความ แตกต่างกันอย่างไร เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้บริการบางกลุ่มอาจจะเป็นผู้ที่ใช้บริการทั้ง 2 แบบ คืออาจจะ มีการเปลี่ยนบวน เพื่อนำไปสู่จุดหมาย